

OBSAH

I. PSYCHOFYZIOLOGICKÉ PŘEDPOKLADY HOUSLOVÉ HRY / 9

1. Zkoumání daností. „Přijímací zkouška“ / 10
2. Základní úkol: Rozvíjení aktivního sebeposlechu / 11
3. Centrum senzomotoriky / 12
4. Pět epizod z činnosti pohybového centra / 13

II. MANUÁLNÍ PŘEDPOKLADY HOUSLOVÉ HRY / 15

1. Stavy svalstva. Definice uvolněnosti / 15
2. Kineziologické zákony / 17
 - a) *Fixační zákon* / 17
 - b) *„Dostředivý“ zákon* / 19
 - c) *Akcelerační zákon* / 20
 - d) *„Zestručňovací“ zákon* / 21*Význam kineziologických zákonů* / 24
3. Rozměry a další vlastnosti rukou

III. VÝVOJ POHYBOVÝCH SCHOPNOSTÍ DÍTĚTE.

PŘEKONÁVÁNÍ VLIVŮ VROZENÝCH POHYBOVÝCH INSTINKTŮ.

VĚK ZAČÁTEČNÍKA / 28

1. Úchopový instinkt / 29
2. Nedostatečná lokalizace impulzů. Nedostatek koordinačních spojení / 31
3. Vyvážení tíže rukou v prostoru. Navození stavu pasivity / 32
4. Věk začátečníka / 33

IV. PROSTŘEDKY VYUČOVÁNÍ A OSVOJOVÁNÍ HOUSLOVÉ HRY / 35

V. VÝBĚR, ADJUSTACE A BĚŽNÁ ÚDRŽBA NÁSTROJE / 40

Formát nástroje / 40

1. Výběr nástroje. Tónové zkoušky a kritéria / 41
2. Akustické úpravy nástroje / 43
3. Další kritéria výběru nástroje. Menzura / 45
4. Výběr smyčce / 45
5. Možnosti úpravy smyčce / 47
6. Vlastnosti žíní / 47
7. Poruchy napínacího mechanismu smyčce a jejich odstranění / 48
8. Adjustace houslí. Výška strun nad hmatníkem. Uzpůsobení kobylky / 49
9. Hmatník a malý pražec / 51
10. Poruchy v akustické funkci nástroje / 52
11. Struník a doladovače / 53

12. Péče o ostrunění / 54
13. Průběžná kontrola stavu žákova nástroje / 54
14. Péče o nástroj / 55

VI. DRŽENÍ NÁSTROJE A POSTOJ PŘI HŘE / 57

1. Klasifikace držení nástroje / 57
2. Vývoj držení nástroje / 58
3. Koncepty držení nástroje / 59
 - a) *Dvoubodové stálé držení* / 59
 - b) *Dvoubodové proměnlivé držení* / 60
4. Podbradek / 61
5. Další pomůcky k držení nástroje / 64
6. Směrování nástroje / 66
7. Práce se začátečníkem / 67
8. Postoj při hře / 70
9. Další mimoherní projevy / 77

VII. DRŽENÍ SMYČCE. ZÁKLADY TVORBY TÓNU / 79

1. Držení smyčce / 83
2. Kineziologická charakteristika držení smyčce / 85
3. Pocitová charakteristika držení smyčce / 89
4. Vedení smyčce / 90
5. Práce se začátečníkem. Vkládání smyčce / 94
6. Počátky vedení smyčce a tvorby tónu / 101

VIII. ZÁKLADNÍ SMĚROVÁNÍ LEVÉ RUKY KE HŘE / 106

1. Dvě komponenty nasměrování levé paže k nástroji / 108
2. Klázení prstů / 109
3. Kultura klázení a artikulace prstů na strunách / 116
4. Práce se začátečníkem / 129
5. Časová organizace práce se začátečníkem / 133

IX. KOORDINACE ČINNOSTI RUKOU. ROZVOJ NÁSTROJOVÉ ZRUČNOSTI. ZÁKLADNÍ PSYCHOTECHNICKÉ IDEJE / 135

1. Hráčský pocit a gravitace („*Při hře na housle směřuje vše dolů*“) / 135
2. Souběžnost základních funkcí obou paží / 136
3. Vůdčí role pravé ruky v oblasti pozornosti a herní aktivity / 136
4. Nepřetržitost pohybu smyčce / 137
5. Správné dýchání / 139
6. Význam psychotechniky / 143

X. ZDOKONALOVÁNÍ TVORBY TÓNU, ARTIKULACE A TECHNIKY SMYKŮ / 144

1. Kalafunování žíní / 144
2. Nasazení tónu / 146
3. Tvoření tónu / 154
Hloubka struny – Napínání smyčce – Sklon (náklon) smyčce
Tahový prostor – Soulad vzájemného působení tlaku a tahu
4. Zvládnutí celého smyčce. Plynulé změny směru tahu / 161
5. Základní prvky frázování / 164
6. Přechody přes struny / 169
7. Artikulace pravé ruky / 186
8. Détaché / 195
9. Legato / 204
10. Martelé, staccato / 217
11. Spiccato, saltato / 223
12. Sautillé / 227
13. Ricochet / 230
14. Pizzicato pravou rukou / 232

XI. ROZVÍJENÍ HMATNÍKOVÉ ZRUČNOSTI / 240

1. Zdokonalování prstové zručnosti. Pasáže a melodické ozdoby / 240
2. Úkony, obohacující kulturu činnosti prstů levé ruky / 251
3. Flageolety / 256
4. Vícehlasá hra / 262
Prima / 263 Sekundy / 264 Mikrointervaly / 266 Tercie / 268 Kvarty / 271
Kvinty / 272 Sexty / 276 Septimy / 278 Oktávy / 279 Decimy / 281
Akordy / 282
5. Pizzicato levou rukou (pizz. m. g.) / 285
6. Chromatické glissando / 287
7. Vibrato / 289
8. Výměny poloh / 300
 - a) Stabilizace první polohy / 302
 - b) První úkol – „totální pohyblivost“ levé ruky / 304
 - c) První výměny poloh / 307
 - d) Portamento a glissando / 309
 - e) Výměny poloh a tah smyčce / 310
 - f) Uspíšená inervace a trhavost pohybů / 310
 - g) Výměny poloh a fixační zákon / 312
 - h) Výměny poloh z nižšího prstu na vyšší směrem nahoru a naopak. Zdroje orientace na hmatníku / 312

- i) Výměny poloh z vyššího prstu na nižší směrem nahoru a naopak / 314*
- j) Výměny poloh klouznutím cílového prstu („francouzské“) / 318*
- k) Výměny poloh v oblasti od třetí polohy výše / 321*
- l) Pořadí výměn poloh při jejich vštěpování / 324*
- m) Inervační tabulka / 324*
- n) Spojování stejných tónů / 326*
- o) Výměny poloh přes prázdnou strunu nebo přirozený flageolet / 327*
- p) Výměny poloh při přechodech strun / 329*
- q) Hra izolovaných nebo vzdálených tónů / 329*
- 9. Intonace / 330**
 - a) Přirozené ladění a vícehlasá hudba / 331*
 - b) Vznik temperovaného ladění / 333*
 - c) Temperované ladění a smyčcové nástroje / 334*
 - d) Počátky zkoumání intonování na smyčcových nástrojích / 335*
 - e) Ladění nástroje. Zaposlouchání se / 337*
 - f) Vývoj žákovy intonace. Speciální vlastnosti sluchu, které je nutno rozvíjet / 339*
 - g) Práce na intonaci v hodinách a usměrnění domácí práce žáka / 343*
 - h) Systém práce na intonaci a s intonací / 344*

XII. POZNÁMKY K VYUČOVACÍ PRÁCI PEDAGOGA A DOMÁCÍ PRÁCI ŽÁKA, PEDAGOGICKÉ LITERATUŘE A REPERTOÁRU / 347

- 1. Prstová cvičení, stupnice / 348**
- 2. Etudy / 358**
 - Výběr etud / 358 Práce na etudách / 361*
- 3. Výstavba repertoáru / 362**
- 4. Domácí příprava žáka / 364**
- 5. Etapy zvládnutí hudebního díla / 366**
- 6. Analytická práce. Pomalé cvičení / 367**

ZÁVĚR / 372

O autorovi / 374

Summary / 376

Jmenný rejstřík / 379